

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2021–2024

WSTĘP

Podstawę prawną opracowania i przyjęcia programu stanowi ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która zobowiązuje jednostki samorządu terytorialnego do opracowania i wdrażania lokalnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Podejmowanie i realizacja programów wynika z potrzeby zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnienia profesjonalnej ochrony i wsparcia osobom doświadczającym przemocy i zagrożonych przemocą w rodzinie, podnoszenia świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie a także zwiększania skuteczności działań wobec osób stosujących przemoc. Dokument jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2017-2020” oraz i uwzględnia zidentyfikowane w tym obszarze potrzeby a także uwzględnia zapisy Krajowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na 2021.

I. ANALIZA PROBLEMU PRZEMOCY NA TERENIE GMINY MICHAŁOWICE

Analiza zjawiska przemocy w gminie Michałowice została przeprowadzona w oparciu o dostępne dane statystyczne, wyniki badań diagnozy zjawiska przemocy na terenie gminy Michałowice z 2019r., sprawozdania roczne z realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2017-2020 oraz analizę SWOT przeprowadzoną przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego.

Dane statystyczne zgromadzone przez Zespół Interdyscyplinarny (ZI) w latach 2014-2019 wskazują, iż liczba wszczynanych procedur Niebieskie Karty zmniejszyła się z liczby 23 procedur w roku 2014 do 7 procedur w roku 2019. W roku 2020 nastąpił wzrost, wszczęto 12 procedur, co może być związane z obostrzeniami wprowadzonymi z powodu pandemii Covid-19. Zdecydowana większość procedur jest podejmowana przez funkcjonariuszy Policji, w szczególności podczas interwencji domowych. Liczbę wszczętych procedur w latach 2017 – 2020 oraz podmioty inicjujące procedurę.

Tabela 1 Liczba Niebieskich Kart założonych w latach 2017 - 2020

Nazwa podmiotu	Liczba Niebieskich Kart przekazanych do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego			
	2017	2018	2019	2020
Policja	7	7	2	7
GOPS	2	2	3	2
Oświata	1	1	1	1
Służba zdrowia	-	-	1	1
GKRPA	-	-	-	1
Razem	10	10	7	12

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2017-2020

Intensywność pracy w obszarze przemocy w rodzinie pokazują dane dotyczące liczby utworzonych grup roboczych oraz posiedzeń tych grup w skali roku. Grupy robocze powoływane są do bezpośredniej pracy z osobami i rodzinami uwikłanymi w przemoc. Grupa robocza ma na celu budowanie i realizację planu postępowania dla konkretnej rodziny dotkniętej przemocą. W skład grupy wchodzi przedstawiciele instytucji i służb posiadający kompetencje do pracy przy rozwiązywaniu specyficznych problemów w konkretnej rodzinie (wśród nich mogą być członkowie Zespołu Interdyscyplinarnego). Praca w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych stwarza możliwość tworzenia koalicji organizacji i służb o charakterze strategicznym, współdziałania przy prowadzeniu oddziaływań interwencyjnych i pomocowych, uwzględniającego różne perspektywy widzenia przedmiotowych spraw (psychologicznego, medycznego, prawnego społecznego, moralnego). Szczegółowe dane ilustrujące intensywność pracy grup roboczych obrazuje tabela 2.

Tabela 2 Liczba utworzonych grup roboczych oraz liczba posiedzeń grup roboczych

Rok	Liczba utworzonych grup roboczych	Liczba posiedzeń grup roboczych
2017	10	84
2018	10	81
2019	7	67
2020	12	52

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2017-2020

Cele realizowane w ramach „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2017-2020” oraz osiągnięte wskaźniki przedstawia tabela 4.

Tabela 3 Wskaźniki programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na lata 2017-2020 dla poszczególnych celów programu

Cel 1. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy kierowanej do osób zagrożonych przemocą oraz stosujących przemoc				
Nazwa wskaźnika	2017	2018	2019	2020
liczba rodzin objętych indywidualnym planem pomocy w ramach grup roboczych,	62	23	24	27
liczba osób korzystających z pracy socjalnej	41	59	71	48
liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego	31	20	24	70
liczba osób korzystających z pomocy Zespołu Ośrodków Wsparcia w Piastowie	16	8	3	0
liczba Niebieskich Kart	10	10	7	12
Cel. 2 Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy				
liczba osób objętych działaniami profilaktycznymi,	1208	1133	1244	2014

liczba rozprawdzonych materiałów informacyjnych (ulotek, broszur , plakatów)	654	382	259	170
liczba zrealizowanych działań profilaktycznych,	16	15	17	15
Cel. 3 Rozwijanie kompetencji służb i osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.				
liczba przeszkolonych osób zaangażowanych w pracę ZI	10	11	6	4
liczba przeszkolonych nauczycieli, pedagogów szkolnych i przedszkolnych	79	108	110	64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego za lata 2017-2020

W roku 2019 została przeprowadzona diagnoza zjawiska przemocy na terenie gminy Michałowice. W badaniu wzięło udział 621 osób w tym 151 dorosłych mieszkańców gminy i 470 uczniów. Wyniki badań wśród dorosłych mieszkańców wykazały, że 18% dorosłych respondentów postrzega problem przemocy w rodzinie jako istotny problem społeczny występujący na terenie gminy. 21% respondentów deklaroowało, iż zna osoby, które doznają przemocy ze strony najbliższych w tym zarówno przemocy fizycznej, psychicznej 26%, natomiast 17% zna osoby doświadczające przemocy ekonomicznej a 9% także przemocy seksualnej. Badania pokazały, że problem przemocy w rodzinie dotyczy 6% dorosłych badanych, którzy przyznali się do występowania przemocy w ich rodzinie. Do stosowania przemocy wobec dziecka przyznało się 4% badanych. Ponadto badanie wykazało, że 36% badanych nie ma wiedzy na temat oferty pomocy dla osób doznających pomocy a 42% badanych uznała ofertę za niewystarczającą. 44% badanych nie wiedziało jakie gmina podejmuje działania aby zapobiegać przemocy w rodzinie a 14% uznała, że gmina nie podejmuje żadnych działań w tym obszarze.

Uzupełnieniem wyników badań wśród dorosłych mieszkańców są wyniki badań realizowanych wśród dzieci i młodzieży. Badanie wskazało, że problem przemocy w rodzinie postrzegany jest stereotypowo, co czwarty bowiem badany stwierdził, że przemoc jest wtedy gdy są widoczne ślady na ciele. 15% uważa, że przemoc w rodzinie to sprawa prywatna. 5% badanych przyznało, że doznaje przemocy bezpośrednio w domu a 3% przyznało, że było świadkiem przemocy wobec rodzeństwa 2% wobec innych członków rodziny. Przemocy ze strony mamy doświadczyło 5% badanych, ze strony taty 6% badanych a ze strony rodzeństwa 17%.

Przytoczone dane i analizy nie oddają w pełni obrazu przemocy na terenie gminy Michałowice, potwierdzają jednak, że zjawisko przemocy jest obecne, a tym samym przyjęcie programu staje się jak najbardziej zasadne. Przeprowadzona przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego analiza SWOT przedstawia identyfikowane słabe i mocne strony oraz szanse i zagrożenia w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 4 Analiza SWOT w obszarze przeciwdziałania przemocy

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonujący ZI • ścisła współpraca z Ośrodkiem Wsparcia w Piastowie • udział członków ZI w Powiatowym Zespole ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie • otwartość instytucji i specjalistów działających w obszarze przeciwdziałania przemocy • udział w szkoleniach i innych formach podnoszenia wiedzy umiejętności i kompetencji pracowników w obszarze przemocy • prowadzenie wsparcia w oparciu o grupy robocze • świadczenie na terenie gminy nieodpłatnego poradnictwa specjalistycznego w tym specjalisty ds. przemocy • istniejąca oferta pomocy w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom • poprawiający się wizerunek służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy • dobra infrastruktura lokalowa • zaangażowanie podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo • wymiana doświadczeń i informacji, wspólne interwencje • wprowadzenie usprawnień organizacyjnych w GOPS w celu podniesienia jakości świadczonej pracy socjalnej • prowadzenie działań edukacyjnych nakierowanych na wspieranie umiejętności wychowawczych rodziców i opiekunów • dostępność poradnictwa prawnego na terenie gminy realizowanego przez powiat w ramach ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej • współfinansowanie grup wsparcia dla ofiar osób współuzależnionych i doświadczających przemocy 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca komunikacja między przedstawicielami różnych instytucji • utrudniony kontakt z osobą stosującą przemoc • brak skutecznych metod oddziaływania na osobę stosującą przemoc • trudności w odseparowaniu osób stosujących przemoc od doświadczających przemocy • niewystarczający zakres wiedzy o kompetencjach i zakresach odpowiedzialności poszczególnych służb • syndrom wypalenia zawodowego osób wspierających • niewystarczające wsparcie dla specjalistów pracujących w obszarze przemocy • brak umiejętności skutecznego udzielania wsparcia w sytuacji ograniczeń wynikających z pandemii • niesystematyczny udział w posiedzeniach ZI i pracach grup roboczych • nasilający się kryzys rodziny i wzrost liczby rozpadu związków wykorzystywanie • procedury NK do toczących się spraw rozwodowych lub innych

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • nowe mechanizmy wsparcia rodziny na szczeblu lokalnym i państwowym • promowanie działań na rzecz wzmocnienia rodziny • rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej i wdrażanie skutecznych zasad współpracy • zwiększająca się dostępność do działań edukacyjnych • zwiększająca się świadomość społeczeństwa dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie • rosnące kompetencje wszystkich pracowników służb i instytucji zaangażowanych w pomaganie rodzinom dotkniętym przemocą domową • możliwość pozyskania środków finansowych na realizację programów pomocowych, przyjęcie nowych programów na szczeblu krajowym 	<ul style="list-style-type: none"> • niewystarczająca komunikacja między przedstawicielami różnych instytucji • utrudniony kontakt z osobą stosującą przemoc • trudności w odseparowaniu osób stosujących przemoc od doświadczających przemocy • niewystarczający zakres wiedzy o kompetencjach i zakresach odpowiedzialności poszczególnych służb • niewystarczające wsparcie dla specjalistów pracujących w obszarze przemocy • brak umiejętności skutecznego udzielania wsparcia w sytuacji ograniczeń wynikających z pandemii • niesystematyczny udział w posiedzeniach ZI i pracach grup roboczych • nasilający się kryzys rodziny i wzrost liczby rozpadu związków • zmiany w składzie Zespołu Interdyscyplinarnego,

I. CELE I ADRESACI PROGRAMU

Celem głównym programu jest:

Zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Celami szczegółowymi programu są:

- 1) zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych i zagrożonych przemocą oraz zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 2) rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy,
- 3) zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Program kierowany jest do:

- 1) rodzin i osób bezpośrednio dotkniętych zjawiskiem przemocy: doświadczających przemocy, stosujących przemoc jak również świadków przemocy,
- 2) ogółu mieszkańców Gminy Michałowice,
- 3) przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy.

Działania określone w programie realizowane są przez Zespół Interdyscyplinarny oraz podmioty, o których mowa w art.9a ust 3 i 5 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

II. DZIAŁANIA, SPOSOBY REALIZACJI, WSKAŹNIKI I HARMONOGRAM PROGRAMU

CEL 1 zwiększenie dostępności i skuteczności ochrony oraz wsparcia osób dotkniętych i zagrożonych przemocą oraz zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc w rodzinie				
Lp.	Działanie	Sposób realizacji	wskaźniki	Harmonogram realizacji/realizator
1.1.	Wzmacnianie współpracy i koordynacji działań podmiotów udzielających pomocy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego 2. Powoływanie grup roboczych 3. Ewidencjonowanie istniejącej infrastruktury instytucji i podmiotów na szczeblu lokalnym 4. Upowszechnianie informacji temat miejsc, instytucji i podmiotów udzielających wsparcia 	<p>Istnienie ZI</p> <p>liczba powołanych grup roboczych</p> <p>prowadzona ewidencja</p> <p>liczba publikowanych i rozpowszechnianych informacji</p>	<p>2021-2024 - ZI</p> <p>2021-2024 – ZI</p> <p>2021-2024 – ZI</p> <p>2021-2024 – GOPS, Policja, Służba Zdrowia, Szkoły, GKRPA,</p>
1.2.	Zapewnienie dostępu do pomocy i wsparcia	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie wsparcia psychologicznego dla osób doświadczających przemocy w rodzinie w szczególności dzieci i młodzieży 2. Ścisła współpraca i korzystanie z oferty Zespołu Ośrodków Wsparcia w Piastowie. 	<p>liczba osób korzystających z poradnictwa i ilość godzin</p> <p>liczba osób i rodzin z terenu gminy korzystających z pomocy Zespołu Ośrodków Wsparcia w Piastowie,</p>	<p>2021-2024 GOPS</p> <p>2021-2024 - ZI OIK</p>

		<p>3. Zapewnienie dostępu do grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.</p> <p>4. Świadczenie pracy socjalnej osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz osobom i rodzinom zagrożonym jej występowaniem.</p> <p>5. Prowadzenie i realizacja planu pomocy rodzinie doświadczonej przemocy w oparciu o grupy robocze</p>	<p>liczba osób korzystających,</p> <p>liczba osób objętych pracą socjalną doświadczających przemocy</p> <p>liczba rodzin objętych indywidualnym planem pomocy w grupach roboczych</p>	<p>2021-2024 GOPS,</p> <p>2021-2024 GOPS</p> <p>2021-2024 ZI</p>
1.3.	Upowszechnianie informacji o możliwości uzyskania pomocy dla osób doświadczających przemocy	<p>1. Zapewnienie i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych</p> <p>2. Zapewnienie dostępu do informacji do ogólnopolskich całodobowych telefonów zaufania i wsparcia.</p>	<p>liczba rozpowszechnionych materiałów</p> <p>liczba podjętych działań</p>	<p>2021-2024 ZI</p> <p>2021-2024 ZI</p>
1.4	Interweniowanie oraz reagowanie na stosowanie przemocy w rodzinie	<p>1. Stosowanie procedury „Niebieskiej Karty”</p> <p>2. Zapewnienie bezpieczeństwa dziecku krzywdzonemu w trybie art. 12a</p> <p>3. Informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy, oraz możliwościach podjęcia leczenia lub terapii, udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie</p>	<p>liczba sporządzonych „NK</p> <p>liczba interwencji w trybie art. 12a</p> <p>liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy z którymi przeprowadzono rozmowy</p> <p>liczba osób, które poinformowano o możliwości leczenia lub terapii</p> <p>liczba inicjatyw</p>	<p>2021-2024 ZI</p> <p>2021-2024 GOPS</p> <p>2021-2024 ZI, OIK</p>

		4. Zapewnienie wsparcia o charakterze psychologicznym, terapeutycznym lub korekcyjnym dla osób stosujących przemoc	liczba osób uczestniczących	2021-2024 ZI, OIK
--	--	--	-----------------------------	-------------------

Cel 2 Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy

Lp.	Zadanie	Sposób realizacji	wskaźniki	Termin realizacji/realizator
2.1.	Poszerzenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców na temat przyczyn i skutków zjawiska przemocy,	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie i rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych 2. Udział w lokalnych i ogólnopolskich kampaniach 3. Edukowanie mieszkańców prelekcji na temat zjawiska przemocy i przysługujących im praw 4. Diagnoza zjawiska przemocy w Gminie 5. Monitorowanie zjawiska przemocy 	<p>liczba rozprawdzonych materiałów</p> <p>nazwa i liczba kampanii</p> <p>liczba inicjatyw o charakterze edukacyjnym</p> <p>opracowanie diagnoza</p> <p>coroczne sprawozdanie ZI</p>	<p>2021-2024 ZI</p> <p>2021-2024 ZI</p> <p>2021-2024 ZI</p> <p>2021-2024 GOPS</p> <p>2021-2024 ZI</p>
2.2	Upowszechnianie informacji na temat dostępnych ofert w obszarach wspierania kompetencji i umiejętności społecznych, wychowawczych oraz rozwoju osobistego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie, udostępnianie informacji na temat realizowanych wydarzeń i zachęcanie do udziału 	liczba uczestników	2021-2024 ZI

CEL 3 zwiększenie poziomu kompetencji przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

	Zadanie	Sposób realizacji	wskaźniki	Termin realizacji/realizator
3.1	Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności przedstawicieli instytucji i podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnozowanie potrzeb szkoleniowych w zakresie przeciwdziałania przemocy 2. Szkolenia dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup roboczych 3. Rozpowszechnianie informacji na temat dostępnych szkoleń 4. Monitorowanie udziału w szkoleniach 	<p>Lista potrzeb szkoleniowych</p> <p>Liczba szkoleń liczba przeszkolonych osób</p> <p>liczba przekazanych informacji</p> <p>liczba osób i liczba szkoleń</p>	<p>2021-2024 ZI</p> <p>2021-2024 ZI</p> <p>2021-2024 ZI</p> <p>2021-2024 ZI</p>
3.2	Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie i stosującymi przemoc	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie i umożliwienie udziału w superwizji dla członków ZI i grup roboczych 	<p>liczba osób korzystających</p> <p>ilość godzin zrealizowanego wsparcia,</p>	<p>2021-2024 ZI</p>

III. OCZEKIWANE EFEKTY PROGRAMU

Przewidywane rezultaty programu:

- 1) wzmocnienie i upowszechnienie działań profilaktycznych,
- 2) zwiększenie świadomości społecznej w obszarze przemocy w rodzinie,
- 3) podwyższenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy,
- 4) zwiększenie dostępności pomocy osób doznających przemocy i stosujących przemoc,
- 5) zwiększenie poczucia bezpieczeństwa członków rodzin doświadczających przemocy.

IV. MONITORING I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoring będzie odbywać się w oparciu o sprawozdawczość z realizacji programu składaną przez podmioty zaangażowane w realizację programu. Sprawozdanie jest składane Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego do 15 lutego danego roku. Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego do dnia 31 marca przedkłada sprawozdanie z realizacji programu Radzie Gminy.

V. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków własnych Gminy Michałowice oraz środków pozyskiwanych ze źródeł zewnętrznych.